

Asumispalvelut sote-uudistuksessa - seminaari

29.3. 2022

**Virva Juurikkala,
sosiaalineuvos STM**

Asuminen kunnan ja hyvinvointialueen yhtenä tärkeänä yhdyspintatehtävänä

- Kunnalla ja hyvinvointialueella on omat tehtävänsä asumiseen liittyen, mutta paljon myös yhteisiä
 - Kuntien asuntopolitiikalla selkeä yhteys sote-palvelujen tarpeeseen ja palvelutuotannon kysymyksiin; vastavuoroisesti sote -palvelujen tilanne vaikuttaa alueen elinvoiman kysymyksiin ja asukkaiden hyvinvointiin
 - Sote-uudistus muuttaa asetelmaa ja rooleja; kunnat ja hv- alueet tasavertaisina toimijoina
 - Yhteistyössä tärkeää:
 - Päästä edunvalvonnasta aitoon yhteistyöhön
 - Katsoa kokonaisuutta osaoptimoinnin sijaan
 - Tunnistaa uusia tapoja tehdä työtä ja löytää synergiaetuja
 - Hyvät käytännöt kannattaa pitää jatkossakin
- **Lähtökohtana yhteinen asukas ja hyvinvoinnin edistäminen**

Hyvinvointialueen asumiseen liittyviä säännöksiä sosiaalihuollossa:

- Sosiaalihuoltolaki (1310/2014); Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut 14§

- Tuen tarpeet 11§
- Asumispalvelut 21§
- Laitospalvelut 22§

- Kunnallisina (jatkossa hyvinvointialueen) sosiaalipalveluina on huolehdittava myös erillislakeihin perustuvista palveluista ja tehtävistä. Asumisen kysymyksiä on mm.

Lastensuojelulaissa

- Sijaishuollon järjestäminen
- 35§ toimeentulon ja asumisen turvaaminen
- 76a§ asumisen ja toimeentulon turvaaminen jälkihuollossa

Vammaispalvelulaissa

- 8§ Vammaisille tarkoitetut palvelut

- Laissa kehitysvammaisten erityishuollosta:

- Erityishuoltoon kuuluvat palvelukset 2§ (työtoiminnan ja asumisen järjestäminen 35§)
- Tahdosta riippumaton erityishuolto 32§

- Perhehoitolaissa

- Mielenterveyslaissa ja päihdehuoltolaissa

29.3.2022

Meneillään olevia, sosiaalihuollon lainsäädäntöön liittyviä muutoksia

- Eduskunnassa parhaillaan:
 - nk. Sote100 –paketti (HE 56/2021) ; teknisluonteiset muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon substanssilakeihin (kunta hyvinvointialueeksi)
 - Ikääntyneiden palvelu-uudistus (HE 231/2021): muutoksia sosiaalihuoltolakiin kotiin annettavien palvelujen ja asumispalvelujen osalta. Vaikuttavat kaiken ikäisiin
- Lausunnoilla parhaillaan:
 - Ehdotus uudeksi vammaispalvelulaiksi, lausuntoaika 17.2. – 4.4.
- Tulossa lausunnoille:
 - Mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistaminen (palveluja koskevan sääntelyn täsmentäminen ja parantaminen)

Lähtökohtia asumispalvelujen järjestämiseen

- Sosiaalihuollon vastuu asumisen järjestämisestä on viimesijainen siten, että henkilöllä itsellään on ensisijainen vastuu asumisensa järjestämisestä
- Julkisen vallan tehtävä on perustuslain 19§:n 4 momentin nojalla edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.
 - Lisäksi huomioitava myös 19 § 1 mom henkilön oikeudesta välttämättömään huolenpitoon ja toimentuloon (sis. Mahdollisuuden asumiseen, joka on edellytyksenä terveyden ja elinkyvyn säilymiselle)
- Lähtökohtaisesti asunnon järjestäminen sitä tarvitseville on kunnan asuntoviranomaisten tehtävä
- Sosiaalihuollon asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka *erityisestä syystä* tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä, eivätkä itse tai asuntoviranomaisten tuella pysty järjestämään itselleen kohtuullisia asuinoloja tai korjaamaan puutteita asumisessaan.
 - Edellyttää yksilöllistä harkintaa
- Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut

Sosiaalihuoltolakiin ehdotettuja muutoksia, joilla yhteys asumispalveluihin

- Osana ikääntyneiden palvelu-uudistusta (HE 231/2021) esitetään muutoksia
 - mm. kotiin annettavia palveluja koskevaan palvelujärjestelmään (kotihoiton vahvistaminen, tukipalvelut, turva-auttamispalvelut..)
 - Asumispalvelupykälään (shl 21 §); palvelut säädöksiin terminologisesti selkeämmin ja kukin omiin pykäliinsä
 - Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yhdistäminen (toteuttaminen) (46 c §). Säännöksellä mahdollistettaisiin erilaisten asumismuotojen toteuttaminen samassa toiminnallisessa kokonaisuudessa
- Esityksen tavoitteena on osaltaan
 - parantaa edellytyksiä siihen, että iäkkäille henkilöille luodaan monimuotoisia, joustavia, yhteisöllisiä ja toimintakyvyn säilymistä tukevia asumis- ja palveluratkaisuja kotona asumisen ja nykyisen tehostetun palveluasumisen väliin. HUOM! Säännökset koskevat kaikkea sosiaalihuoltolain nojalla järjestettyjä asumispaleluja
 - aikaansaada nykyistä selkeämpi ero niin kutsutun tavallisen palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen välille.

HE 231/2022; Ehdotukset sosiaalihuoltolain mukaisiksi asumispalveluiksi; tilapäinen ja tuettu asuminen:

- Jokaisesta asumispalvelusta säädettäisiin erillisessä pykälässä:
- Uusi 21§: **Tilapäinen asuminen** (lyhytaikainen, kiireellinen apu, esim. hätmajoitus)
- Uusi 21 a§: **Tuettu asuminen** (tuki itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymiseen; palveluun kuuluisi sosiaaliohjaus, muut palvelut erikseen asiakkaan tarpeen mukaan
 - Näiden molempien sisällöt hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuuden suhteen säilyvät entisellään:
- Tuetussa asumisessa voi olla kyse palvelusta, johon ei kuulu asuntoa, vaan palvelu järjestetään olemassa olevaan asuntoon ja henkilö jatkaa siinä asumistaan palvelun päättymisen jälkeen. Palvelut ja esteetön tukiasunto voivat olla myös kiinteä kokonaisuus
- Kunnilla on palveluihin erilaisia järjestämistapoja; ratkaisevaa mahdollisten sopimussiirtojen osalta on palvelun sisältö (kuuluuko asunto siihen vai ei) → edellyttää asiakaskohtaista tarkastelua

HE 223/2022; Ehdotus: Yhteisöllinen asuminen (21 b §)

- korvaa nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen
- esteetön, turvallinen asumisyksikkö, jossa asiakkaan käytössä tarpeitaan vastaava huoneisto ja jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa
- hyvinvointialueen järjestämää asumista, joka perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan sekä hallintopäätökseen = sosiaalipalvelu
- Jos kyse muusta kuin hv-alueen omasta toiminnasta, hyvinvointialueen on tehtävä sopimus palvelun hankinnasta kyseisen toimintayksikön kanssa, ks. laki hyvinvointialueista 9 §
 - sopimukseen kuuluu myös sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa, joka on osa palvelun sisältöä
- muutoin asuminen ja palvelut järjestetään erikseen kotihoitona ja muina kotiin annettavina palveluina (= asuminen ja yksilölliset palvelut eriytetään toisistaan)
- Tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee hyvinvointialueen järjestämää asumista sen vuoksi, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi henkilön hoidon ja huolenpidon tarve on kohonnut toimintakyvyn alentumisen johdosta.

HE 223/2022, Ehdotus: Ympäri vuorokautinen palveluasuminen (21 c §)

- vastaa nykyistä ns. tehostettua palveluasumista, sisältö säilyy pääosin ennallaan
- asuminen kuten yhteisöllisessä asumisessa, mutta paikalla henkilöstöä ympärivuorokautisesti (iäkkäiden kohdalla lakisääteinen henkilöstömitoitus)
- henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen muulla tavalla ei ole mahdollista
- sisältää nykyiseen tapaan hoidon ja huolenpidon lisäksi "täyden yöspidon", mukaan lukien yhteisöllinen toiminta

Mikään rakenteellinen uudistus tai uudelleenjärjestely ei itsessään takaa mitään tehokkaampaa, parempaa tai yhdenvertaisempaa järjestelmää, vaan rakenteellisilla uudistuksilla luodaan mahdollisuuksia johtamisen, organisoinnin ja käytäntöjen muutoksen kautta saavuttaa joitain uudistuksille asetetuista tavoitteista.

stm.fi ›
@STM_Uutiset ›

Kiitos mielenkiinnostanne.

